

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

**KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
NOVO MESTO**

Oddelek za kmetijsko svetovanje
Šmihelska cesta 14, 8000 Novo mesto
Tel.: (07) 373-05-70, fax: (07) 373-05-90
E-pošta: anja.mezan@kgzs-zavodnm.si
Splet: www.kmetijskizavod-nm.si

Novo mesto, 30.6.2020

Paša prašičev v ekstenzivnih rejah

V preteklosti je bila paša prašičev razširjena povečini v gozdovih, kjer so prašiče uporabljali za čiščenje podrasti in na planinah za dopolnilno rejo pri paši molznic. Danes prašiče pasemo na travinju oziroma na površinah, ki niso najbolj primerne za pridelavo poljščin. V Sloveniji je paša prašičev slabo razširjena, drugod bolj. Na slovenskih kmetijah se s pašo prašičev ukvarjajo predvsem kmetije z manj intenzivnim oziroma z ekstenzivnim (ekološkim) načinom kmetovanja. Za pašo so primernejše avtohtone pasme prašičev, pri nas na primer krškopoljski prašič. Primerni za pašo so tudi križanci s pasmo durok. Manj primerne za pašo pa so sodobne pasme, ki se uporabljajo v intenzivnih hlevskih rejah.

Najboljša paša za prašiče so detelje (črna, bela, inkarnatka) in lucerne, zanje je značilno, da so lahko prebavljive in bogatejše po beljakovinah. Prašiče pa lahko pasemo tudi na površinah zasejanih s travami pašnega tipa in zeleh. Pri tem pa moramo paziti, da bo ruša čim nižja in zelinje čim bolj prebavljivo. Slednje se priporoča še posebej v čredinkah, kjer bodo potekale prasiatve. Priporočljiva pašna višina travne ruše naj bo med 10 in 13 cm. Paša na tej višini je okusnejša in za prašiče visoko prebavljiva, še posebej pa to velja, če v njej prevladujejo metuljnice. Sama paša naj se izvaja po sistemu čredink, število živali v čredinkah prilagajamo razpoložljivosti pašnih površin. Prevelika obtežba živali negativno vpliva na trpežnost travne ruše. Velja, da boljša kot je paša manj bodo svinje rile. Prašiče pitance v zadnji fazi pitanja lahko pasemo na površinah, kjer prevladujejo krmne poljščine kot so ogrščica, radič, koleraba, repa in koruza v mešanici z deteljami. V tem primeru naj bo paša za pitance razdeljena v čredinke, ko popasejo pridelek v eni čredinki, jih preselimo v drugo čredinko, na naslednji posevek. Travno rušo, kjer se pasejo prašiči je potrebno zaradi popašenosti in njihovega značilnega obnašanja, ritja, obnavljati. Popašene površine obnavljamo ali z dosejevanjem s travno-deteljnimi mešanicami ali pa s setvijo enoletnih krmnih rastlin.

2. Naprava pašnika

Za nadzorovano pašo svinj, mladic in pitancev priporočamo napravo pašnika z dvožično elektro ograjo, z razporeditvijo žic 27 cm in 54 cm od tal. Pašni aparat naj bo podoben kot pri govedu. Primerna obremenitev pašnih površin je predpogoj za kakovostno pašo, zato svetujemo pašo pri obtežbi od 8 do 10 svinj ali do brejih 15 mladic. V kolikor pasemo svinje s pujski priporočamo napravo pašnika s tro-žično elektro ograjo, z razporeditvijo žic 15 + 20 + 25 cm od tal. V tem primeru naj bo napetost pulza v ograji podobna tisti, ki jo priporočajo za pašnike z drobnico. Ograja za prašiče mora biti izdelana iz dovolj debele žice (2,5mm) ali turbo elektrovrvice oziroma turbo elektrotraku. Ozemljitev na pašniku mora biti dobro izdelana in primerna moči pašnega aparata. Pašnik moramo opremiti tudi s krmilniki in

napajalniki. V bližino napajališča lahko postavimo tudi leseno uto, ki bo služila zaščititi živali pred neugodnimi vremenskimi pogoji. Uta naj bo izdelana tako, da v njej ne bo prepaha in da v primeru padavin ne bo zamakala. V kolikor živali ostanejo na pašniku tudi v hladnem in deževnem vremenu, svetujemo, da ležišča v uti nasteljete s slamo ali senom in uto po potrebi tudi dodatno izolirate. V primeru, da bodo na pašniku potekale tudi prasitve, moramo pašnik opremit z večjim številom ut, število ut pa se mora prilagajati številu predvidenih prasitev. Za svinje je značilno, da se pred prasitvijo odmaknejo od skupine in si poiščejo najprimernejši prostor za izdelavo gnezda, običajno je to ob robu pašnika, kjer jih nihče ne moti.

3. Prehrana prašičev na paši

Prehrana prašičev na paši pa ne sme temeljiti samo na paši, kajti s samo pašo prašiči ne pokrijejo vseh potreb po hranljivih snoveh, zato prašičem na paši dopolnjujemo krmne obroke s krmni mešanici. Pri načrtovanju obroka za prašiče moramo po navodilu stroke upoštevati, da se potrebe po energiji zaradi večje aktivnosti prašičev in še posebej v hladnejšem obdobju povečajo za okoli 15 %. Količina zaužite zelene krme na paši pa je odvisna od starosti prašičev, starejši kot so prašiči, več zelene krme lahko zaužijejo ter količine in sestave krmne mešanice. Po priporočilih stroke naj bi breje svinje v začetku poleg paše dokrmiljevali z 1,3 kg popolne krmne mešanice, prosti koncu brejosti naj bi se količina popone krmne mešanice povečala na 2 kg. Po prasitvi svinje krmimo enako kot v hlevski reji. Sesnim pujskom pa dodajamo manjše količine krmne mešanice že četrti dan po rojstvu. Prašiči pitanci težki od 50 – 60 kg naj bi po navedbah Tomažinove ob zauživanju popolne krmne mešanice po volji s pašo zaužili 4 % organske snovi.

4. Zaključek

Na pašo se prašiči hitro privadijo, res pa je, da je paša primerna za bolj za pasme prašičev, ki so bolj odporne, robustne in prilagojena na tovrstne sisteme. Prednost pašne reje se kaže v tem, da lahko prašiči izražajo sebi značilno obnašanje, nižajo stroške nastanitve in takšne reje so za potrošnika bolj sprejemljive.

Pripravila:

KGZS – Zavod NM
Anja Mežan, specialist za živinorejo